

Аналітичний огляд податкової сфери

№7
Жовтень 2025

Ключові новини

З 1 жовтня 2025 року встановлено мінімальний рівень заробітної плати для платників, які реалізують підакцизні товари. Так у 2025 році передбачено за загальним правилом, що середній рівень заробітної плати на одного працівника не може бути нижчий за 16 тис. грн, а для закладів, розташованих поза межами обласних центрів і великих міст, не менше 12 тис. грн. Це має допомогти подолати схеми ухилення від податків при виплаті заробітних плат.

З 1 жовтня 2025 року набрав чинності закон, який забороняє безоплатне розповсюдження тютюнової сировини, сировини для рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та/або нікотину окремо або в наборах. Порушників закону податкова буде штрафувати на суму 200 % вартості таких товарів, але не менше 24 тис. грн.. . Ця норма спрямована на подолання схеми ухилення від оподаткування суб'єктів ринку електронних сигарет.

Тема місяця. Ринок електронних сигарет.

Після введення у 2023 році законодавчої заборони на ароматизовані рідини тіньовий ринок рідин для електронних сигарет різко виріс.

Найпоширенішою схемою ухилення від сплати податків був продаж так званого конструктора рідини («самозаміс»), коли особа фактично купує компоненти нікотин, пропіленгліколь, гліцерин, контейнер для змішування й ароматизатори,

для самостійного приготування забороненої рідини для електронних сигарет. Ця схема допомагала обійти законодавчі заборони використання ароматизованих е-рідин. Разом з цим, з 1 жовтня 2025 р. законодавець встановив заборону на продаж комплектів, де нікотинова складова йшла в подарунок, та встановив відповідальність за незаконну реалізацію таких продуктів.

Іншою схемою є продаж контрабандних або нелегально вироблених на території України одноразових вейпів з ароматизаторами. Повністю незаконна діяльність, що містить окремі складки кримінальних злочинів - контрабанду такого товару, виробництво в Україні та відповідно їх реалізацію. Водночас така продукція легко доступна і реалізується через лотки, кіоски чи інтернет.

Згідно з дослідженням проведеним у липні-серпні 2025 р Kantar¹ частка нелегального ринку електронних сигарет в Україні склала 93%. Приблизно чверть аудиторії робить покупки товарів в категорії електронних сигарет онлайн 23,6%.

Про погіршення ситуації на ринку свідчить і нульове придбання марок акцизного податку для імпортованих рідин для електронних сигарет за перші чотири місяці 2025 року. Для порівняння у 2023 році таких марок було понад 6,9 мільйона, а у 2024-му – 1,76 мільйона.

Дані митниці теж підтверджують фактично відсутність імпорту. Якщо в 2023 р. імпортувалося близько 500 тонн, то у 2024 р. вже лиш 15 тонн.

Але нелегальний ринок електронних сигарет можна мінімізувати через ретельніший податковий контроль та якісну роботу правоохоронних органів. Фактично наявність розкладок з нелегальними електронними сигаретами в усіх супермаркетах країни є результатом бездіяльності податкових та правоохоронних органів, що може свідчити про наявність високих корупційних ризиків.

Виконання Національної стратегії доходів (НСД)

Національна стратегія доходів передбачає низку антикорупційних заходів, які має реалізувати Державна податкова служба України (ДПС). З ключових новин по цих заходах варто підкреслити наступні:

⁴ <https://www.kantar.com/ua/inspiration/ait/electronic-cigarettes-market-study-in-ukraine>

- 1 ДПС підвередило невиконання заходу щодо розробки програмного забезпечення ІКС «Обмін інформацією з іноземними компетентними органами», і як наслідок втрату, виділених в Державному бюджеті на 2025 р., коштів на розробку цього ІТ-рішення.

Нагадаємо, що впровадження системи має забезпечити прозорість за напрямком обміну інформації з іноземними компетентними органами, усунути можливі корупційні ризики маніпулювання податковою інформацією та підвищить якість проведення документальних перевірок.

- 2 У жовтні 2025 р. етап дослідної експлуатації програмного забезпечення ІКС «Е-аудит» (15.10.2025) завершено. Підготовлено проект наказу ДПС «Про введення в промислову експлуатацію інформаційно-комунікаційної системи електронного аудиту «Е-аудит». Станом на 30.10.2025 в тестовому режимі через Електронний кабінет подано до ДПС 686 стандартних аудиторських файлів SAF-T UA. Але термін впровадження ІКС «Е-аудит» для великих платників податків протерміновано вже на 7 місяців.

Враховуючи, що проведення податкових перевірок – це один із найвищих корупційних ризиків, то автоматизація відбору платників до перевірки та формування реєстрів ризиків забезпечить зменшення корупційних проявів та впливу на результат здійснення таких перевірок.

- 3 ДПС продовжує впроваджувати нову систему управління податковими ризиками, яка покликана зменшити корупційні ризики, підвищити рівень доброчесності у взаємодії платник податків та податкові органи та дотримання податкового законодавства платниками податків, іншими словами підвищити рівень комплаєнсу.

За результатами опрацювання першого переліку платників з найвищими податковими ризиками податковими органами у січні-жовтні 2025 р. провели планові документальні перевірки 17 великих платників податків та 434 інших платників, яким донарахували 3,05 млрд грн податків. Від'ємне значення до оподаткування зменшили на 2,9 млрд. Це зовсім низький показник за яким оцінити ефективність експериментального проекту впровадження CRM неможливо.

Практика впровадження CRM в управління податковими органами показала,

що реалізація реформи відбувається не комплексно, акцент спрямований на виконання заходів податкового контролю, зокрема податкові перевірки.

Не здійснюється взаємодія з громадськістю, щоб сформувати у платників податків розуміння зміни підходів в роботі податкових органів, не проводиться системна робота з галузевими організаціями про висвітлення податкових ризиків, що частіше зустрічаються у платників для того, щоб запобігати таким порушенням в майбутньому.

Відсутність належних знань в працівників податкових органів та взаємодії з громадськістю породжує непорозуміння у відносинах платника податків з податковим органом, платникам надсилаються листи з незрозумілою інформацією, показниками та коефіцієнтами, не зрозуміло яким чином такі показники розраховані, і як це стосується питань оподаткування.

Разом з цим в жовтні 2025 р. відзначаються певні позитивні тенденції зміни підходу в роботі, у впровадженні та функціонуванні CRM системи, зокрема щодо виконання заходів Операційного плану.

- 2 Хід реалізації Е-акцизу - електронної системи простежуваності обігу підакцизних товарів (алкоголю, тютюнових виробів та рідин для електронних сигарет) від виробника до споживача потребує коригування. За два роки необхідне програмне забезпечення Мінцифрою так і не розроблене, тестовий період, який мав розпочатися з 1 березня 2025 р. не розпочався.

Несвоєчасна розробка програмного забезпечення по Е-акцизу ставить під загрозу своєчасне запровадження в Україні реформи, несе ризики мільярдних втрат Державного бюджету України та збитки бізнесу. Незабаром питання про перенесення термінів впровадження до кінця 2026 р. буде розглянуто Верховною Радою.

- 3 У жовтні триває тестування впровадженого механізму направлення електронних платіжних інструкцій на примусове списання (стягнення) податкового боргу платників податків. З жовтня 2025 року у тестуванні беруть участь усі територіальні органи ДПС.

За період серпень-жовтень 2025 р. сформували, підписали та надіслали 109 644 електронних платіжних інструкцій на списання податкового боргу

платників податків, за якими виконано/частково виконано 1 112 платіжних інструкцій або 1,4%. Поки ефективність не значна.

Виконання індикативів

У жовтні 2025 року до загального фонду бюджету надійшло 76,3 млрд грн податків та зборів. Це на 1,7 млрд грн або 2,3% більше за плановий показник Мінфіну на цей період, при цьому, плановий показник жовтня 2025 р. в кінці місяця було зменшено на 11,0 млрд грн і перенесено для виконання у грудні 2025 року. Це також на 7,3 млрд грн або на 10,5% більше, ніж за аналогічний період 2024 року.

Податок на прибуток – 4,6 млрд грн, що більше на 0,9 млрд грн або на 23,6% планового показника Мінфіну та менше на 1,6 млрд грн або на 25,3%, ніж в аналогічному періоді 2024 року. Таким чином тенденція детінізації, що відбувалась протягом останніх років розвернулася, рівень сплати щоквартально, у порівнянні до показників минулого року, - знижується.

Податок на додану вартість – 24,2 млрд грн, показник Мінфіну перевиконано на 1,4% або на 0,3 млрд грн, а у співвідношенні до аналогічного періоду минулого року менше на 1,0% або на 0,3 млрд грн.

У жовтні 2025 року платникам повернули 17,0 млрд грн ПДВ. Порівняно з вереснем 2025 р., залишок невідшкодованого ПДВ збільшився на 2,6 млрд грн та склав 33,2 млрд грн. У жовтні факторами, що впливають на великий показник невідшкодованого ПДВ - це несвоєчасне перерахування бізнесу Казначейством у жовтні аж 10,7 млрд грн (рекордна сума за весь 2025 рік) та не виконання вчасно

судових рішень про повернення ПДВ.

Все це затягує процес виплат, збільшує тягар для економіки та створює потенційні корупційні ризики, оскільки мотивує бізнес до кулуарних домовленостей або роботи в тіні.

Податок на доходи фізичних осіб та військовий збір – 32,1 млрд грн, в тому числі 15,0 млрд грн військового збору. За жовтень 2025 року надходження відносно аналогічного періоду 2024 року зросли на 8,9 млрд грн або на 38,5%, а показник Мінфіну перевиконано на 1,0 млрд грн або на 3,3%.

Ріст надходжень відносно минулого року, зокрема, зумовлений підвищенням ставки військового

збору та номінальним ростом заробітних плат.

Акцизний податок з імпортованих товарів – 2,2 млрд грн, що попри підвищені ставки акцизного податку, лише на 140,9 млн грн або на 6,8 % більше, ніж за аналогічний період 2024 року.

Акцизний податок з вироблених в Україні товарів – 8,6 млрд грн, показник Мінфіну виконано на

100,6% (перевиконано на 55,3 млн грн). Перевиконання по спирту (+1,6 млн грн), лікєро-горілочній продукції (+26,1 млн грн), виноробній продукції, для виробництва якої не використовується спирт етиловий (+32,6 млн грн), тютюну та тютюновим виробам (+70,7 млн грн), нівелюється невиконанням по електричній енергії (-28,4 млн грн), пиву (-40,1 млн грн), виноробній продукції, для виробництва якої використовується спирт етиловий (-3 млн грн), пальному (-9,5 млн грн).

Невиконання плану Мінфіну по електроенергії пояснюється об’єктивними факторами (руйнування енергетичної інфраструктури в наслідок обстрілів рф),

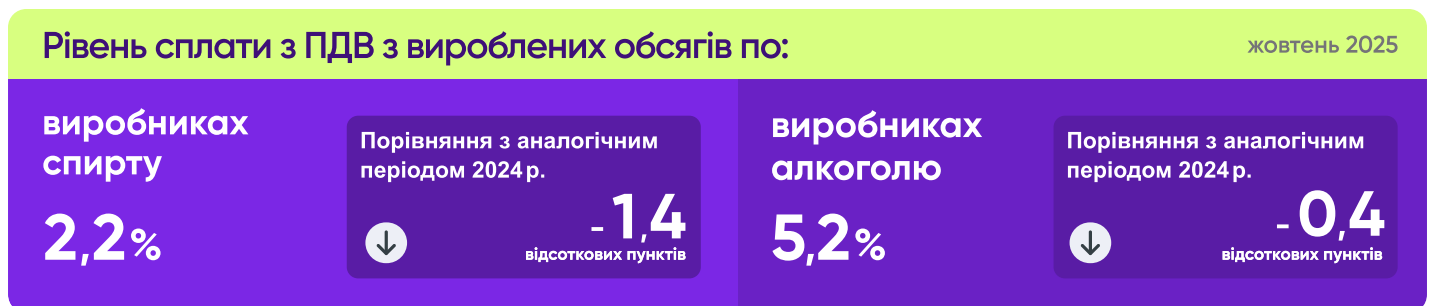
невиконання плану Мінфіну по пальному, пиву та виноробній продукції потребує посиленої уваги податкової та правоохоронних органів.

Адміністрування

Адміністрування торгівлі підакцизними товарами та електронікою залишається одним із ключових антикорупційних викликів для держави. В цих сферах сконцентровано найбільше корупційного капіталу, а високі ставки податків дозволяють отримувати велику маржу при нелегальній торгівлі такими товарами.

Ситуація в цих сферах за період січень-жовтень 2025 року наступна:

Алкоголь. Спиртовими заводами вироблено 29,64 млн декалітрів (дал) б.с. спирту, що на 29,5% більше за аналогічний період 2024 року. Середній показник обсягу виробленого спирту за місяць у 2025 році становить 2,96 млн декалітрів (дал) б.с. спирту або на 0,67 млн декалітрів (дал) б.с. спирту в місяць більше ніж у 2024 році

Рівень сплати ПДВ з вироблених обсягів по:

- **виробниках спирту** становить 2,2%, що на 1,4 відсоткових пункти менше у порівнянні з 2024 роком, попри зростання обсягів виробництва на 29,7%;
- **виробниках алкоголю** становить 5,2%, що на 0,4 відсоткових пункти менше відносно 2024 року, попри зростання обсягів постачання на 2,6%.

Зниження податкової ефективності по ПДВ при збільшенні обсягів виробництва може свідчити про зниження рівня доброчесності платників та збільшення тіньового сектору. Такий стан також очевидно свідчить про наявність високих корупційних ризиків в роботі ДПС та правоохоронних органів по даному напрямку.

Зниження податкової ефективності по ПДВ при збільшенні обсягів виробництва може свідчити про зниження рівня доброчесності платників та збільшення тіньового сектору. Такий стан також очевидно свідчить про наявність високих корупційних ризиків в роботі ДПС та правоохоронних органів по даному напрямку.

Тютюн. Виробниками тютюнових виробів вироблено близько 25,8 млрд шт. сигарет без урахування сигарил та ТВЕН. Це в середньому 2,6 млрд шт. сигарет в місяць. У вересні 2025 року обсяг виробництва тютюнових виробів суттєво зменшився і становить 2,3 млрд шт. сигарет, що на 299,4 млн шт. менше від середнього показника за місяць у 2025 році.

Держбюджет України за 10 місяців цього року отримав 105,9 млрд грн акцизного податку з тютюнових виробів, вироблених всередині країни та імпортованих. Це на 33,6% більше, ніж у 2024 році.

План Мінфіну щодо внутрішнього виробництва тютюну за період січень-жовтень 2025 року не виконано на 741,9 млн грн, у жовтні 2025 року показник виконання

становить 101,1 %, до Держаного бюджету додатково надійшло 70,7 млн грн.

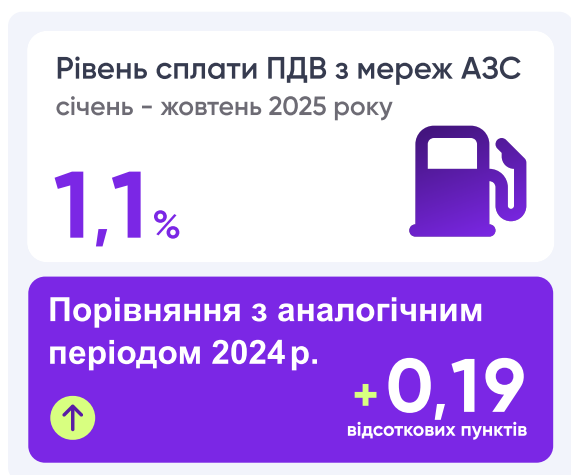
Рівень сплати з ПДВ з вироблених обсягів тютюнових виробів становить 15,8% або на 1 відсотковий пункт менше у порівнянні з 2024 роком, попри зростання обсягів виробництва у 2025 році на 29,6%.

Зниження податкової ефективності по ПДВ попри зростання обсягів виробництва може свідчити про застосування платниками схем мінімізації податкових зобов'язань та високі корупційні ризики за цим напрямком.

Паливо. У січні – жовтні 2025 року 48 мереж АЗС сплатили 11,3 млрд грн податків (крім ЄСВ), з яких:

- 4,6 млрд грн податку на додану вартість;
- 2,3 млрд грн податку на прибуток підприємств, у тому числі 1,5 млрд грн авансового внеску;

- 2,8 млрд грн податку на доходи фізичних осіб;
- 1,1 млрд грн акцизного податку.

Рівень сплати ПДВ мережами АЗС становить 1,1 %, у порівнянні з 2024 роком цей показник збільшився на 0,19 відсоткових пункти.

У роздрібній торгівлі паливом, попри зменшення обсягів реалізованого пального за січень–жовтень 2025 року на 10,5% відносно аналогічного періоду 2024 року, виторги за даними РРО виторги зросли на 2,95%. Таке

зростання відбулося насамперед унаслідок підвищення ставок акцизного податку на паливо з 1 вересня 2024 року, що вплинуло на кінцеву роздрібну ціну.

Разом з цим, у помісячному розрізі, в жовтні 2025 року вперше за рік показники обсягу проданого пального перевищили показники попереднього року та досягли позначки у 703,9 млн літрів, що на 24,8 млн грн або +3,65% більше, ніж у жовтні 2024 року. Вартість реалізації також зросла на 3,4 млрд грн та склала 36,7 млрд грн.

Крім того, кількість РРО, через які здійснювалася реалізація пального, збільшилася до 17 539 одиниць (+16,28% за рік).

Збільшення рівня сплати ПДВ, авансових платежів з податку на прибуток, обсягів реалізованого пального та сум виторгів з РРО свідчать про часткову детінізацію ринку АЗС за останні роки та підвищення податкової дисципліни на паливному ринку.

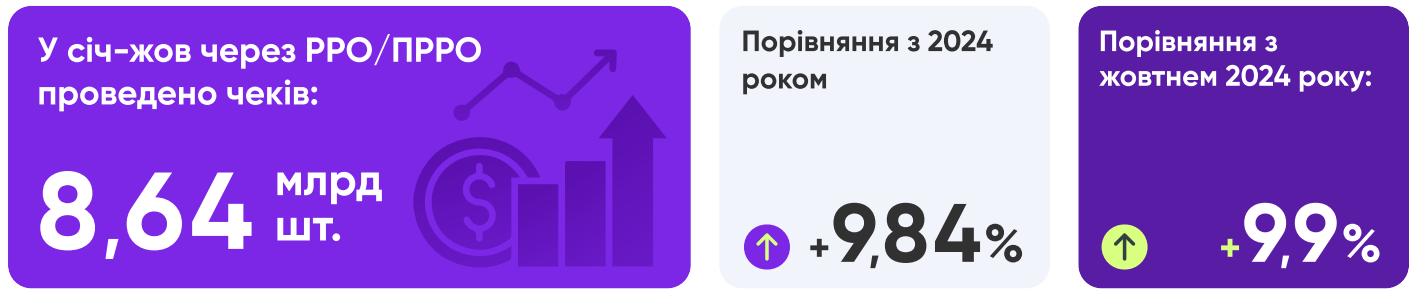
Водночас наявність значної кількості нелегальних АЗС (за даними Нафтогазової асоціації України)² обумовлює необхідність посилення контролю з боку ДПС, БЕБ та Нацполу, відпрацювання таких об'єктів та переведення їх у статус легальних суб'єктів господарювання з видачею фіскальних чеків і сплатою податків.

Податковий комітет ВРУ врахував пропозицію публічного відкриття всіх ліцензій АЗС, що спрямовано на підвищення можливості громадськості у виявленні

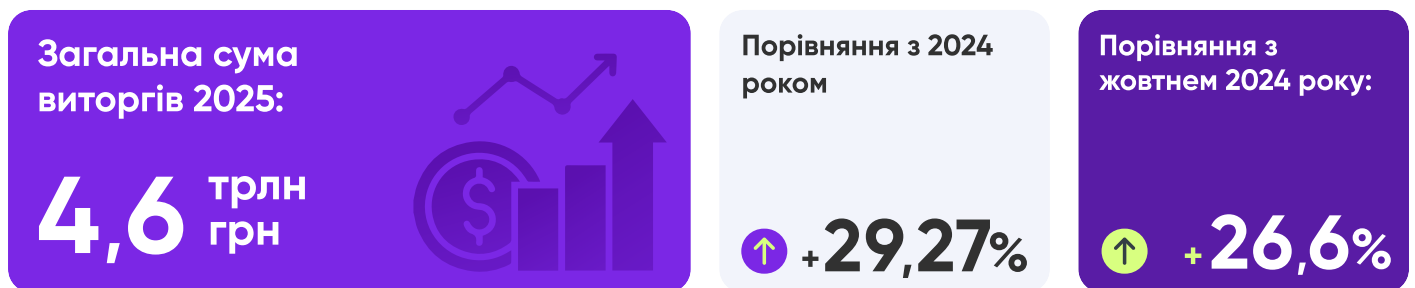
² <https://perevirazs.info/>

нелегальних АЗС. Ця пропозиція очікує на розгляд у ВРУ.

Обсяги продажів через касові апарати

За 10 міс 2025 року через РРО/ПРРО проведено понад 8,64 млрд чеків — це на 774 млн чеків або +9,84% до 2024 р., з них у жовтні 2025 р. - 896,28 млн чеків або +9,9%.

Загальна сума виторгів — 4,6 трлн грн, приріст на 1 трлн грн або 29,27% до попереднього року, з них у жовтні 2025 р. виторг склав 517 млрд або +26,6%.

Результати 10 міс. 2025 р. демонструють позитивну динаміку в детінізації роздрібної торгівлі. Разом з цим, відсоток тіньових операцій в державі ще досить високий, тому резерв для наповнення бюджету значний.

Поряд з цим, для підвищення рівня комплаєнсу платників податкова у відборі платників до фактичних перевірок має застосовуватися ризико-орієнтований підхід з урахуванням результатів Аналітичної системи СОД РРО та використовувати боді-камери під час їх проведення.

Результати проведення контрольно-перевірочних заходів

У січні-жовтні 2025 року ДПС:

- провела 3 256 планових перевірок (+18% до 2024 року) та 25 551 позапланові (+22%);
- донарахувала 116 млрд грн грошових зобов'язань, з яких 80% за

результатами позапланових перевірок.

При цьому донарахування за плановими перевірками зменшилися у 4 рази (23 млрд грн у 2025 році проти 91 млрд грн у 2024 році);

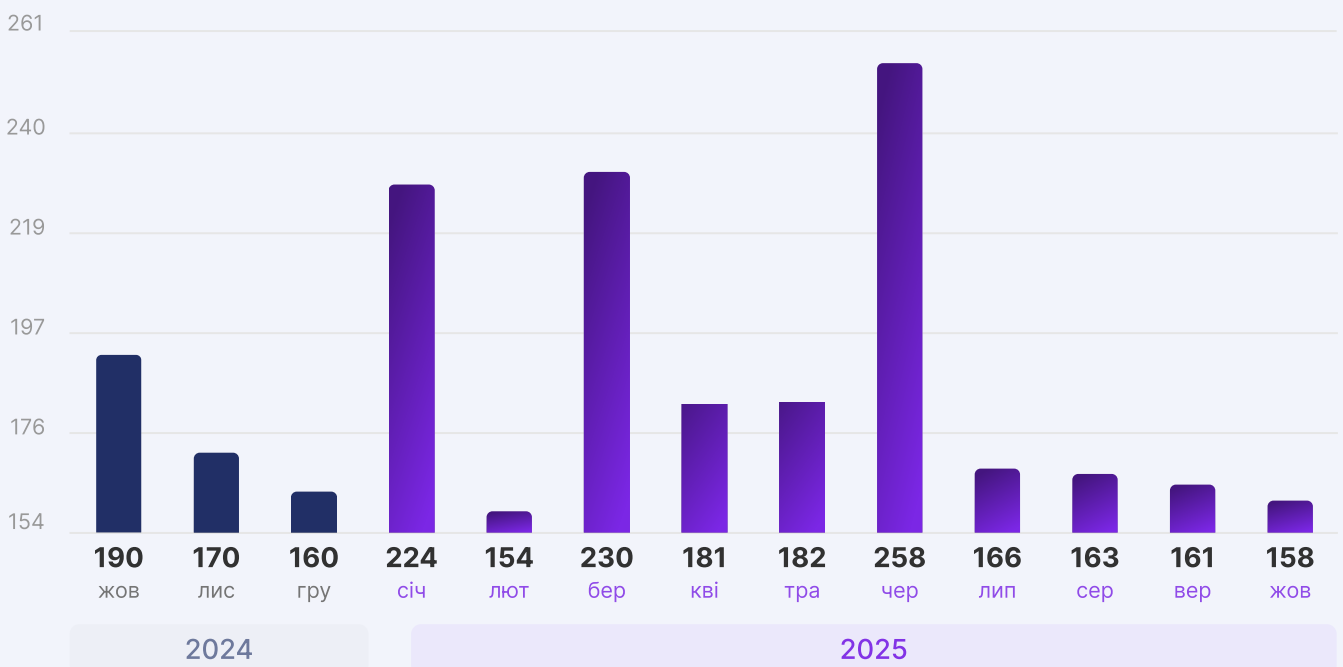
- фактичні надходження до бюджету становили 4,3 млрд грн, що на 6,5% менше, ніж у 2024 році.

Середня сума донарахувань на одного аудитора за плановими перевірками скоротилася у 3,6 раза (17,2 млн грн проти 61,8 млн грн у 2024 році).

Варто переглянути підходи до формування плану-графіка перевірок, запровадивши повноцінну ризик-орієнтовану систему за стандартами CRM та інструменти Е-аудиту. Окремим пріоритетом має стати якісний судовий супровід результатів перевірок, щоб забезпечити їхню ефективність та стійкість у судах.

Правопорушення

Кількість розпочатих кримінальних проваджень за статтями 204, 212 та 212-1 Кримінального кодексу України за період з 1 жовтня 2024 року по 30 вересня 2025 року

За даними dashboard.gp.gov.ua, розробленого ГО "Технології прогресу", у жовтні 2025 року зареєстровано 158 кримінальних проваджень, безпосередньо

пов'язане з адмініструванням податків (ухилення від сплати податків, збут підакцизних товарів). Це на 32 менше, ніж у жовтні 2024 року, та на 3 менше, ніж у вересні 2025 року. Такі цифри є другим найнижчим показником у цьому році.

Загалом за липень-жовтень 2025 року розпочиналося кримінальних проваджень дещо менше ніж в попередні періоди, що спричинено, перш за все, початком перезавантаження Бюро економічної безпеки України.

Також у жовтні за порушення антикорупційного законодавства та етичних норм дисциплінарні стягнення отримали 22 працівників податкової.

Будьте в курсі усіх новин

Підписатися на дайджест

[Архів дайджестів](#)

Дайджест підготовлено ГО Технології прогресу у рамках проєкту Фіскальний огляд України: підвищення прозорості та нагляду в оподаткуванні, аудиті та державних витратах, що реалізується за підтримки Антикорупційної ініціативи ЄС в Україні (EUACI).

Думки та погляди, висловлені експертами або організаціями в цьому проєкті/матеріалі/відео/курсі, не обов'язково відображають позицію EUACI, Європейського Союзу чи Міністерства закордонних справ Данії.

